

SÁNDOR ANNA

Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet (Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Constantin the Philosopher University in Nitra, Slovakia)

SZÍNNEVEINK NYELVJÁRÁSI ÉS KÉTNyelVŰ KÖRNYEZETBEN

A színnevezések kutatása már a múltban is hasznos adalékokkal szolgált a nyelv és a kultúra, a nyelv és a megismerés, a nyelv és a társadalom stb. kapcsolatának feltárásához. Közülük a kognitív irányultságú kutatások arra az eredményre jutottak, hogy a színterminológia és -hierarchia kialakulása is szoros összefüggésbe hozható a prototípuselv alapján történő kategorizációval, tehát az alapszínnevek megnevezései nem önkényesek, mivel e nyelvi kategóriák létrejöttét a kognitív tényezők is befolyásolják. A különböző kultúrákhoz kötődő nyelvek alapszínneveiben az általános érvényű szabályszerűségek mellett megfigyelhető számos eltérés is, mint pl. az a mennyiségi különbség, hogy az egyik nyelvben több, a másikban kevesebb színnevet használnak.

A magyar színnevek előfordulását és hierarchiáját, valamint ismeretét és használatát a kutatók ez idáig elsősorban a köznyelv felől közelítették meg. A jelen előadás viszont, ahogy azt a címe is jelzi, nyelvjárási és magyar—szlovák kétnyelvű környezetben kutatja a színneveket, hiszen a Nyitra-vidéki Kolon községben végzett kutatások alapján vizsgálja a nyelvjárási és kétnyelvű beszélők színismeretét, illetőleg színhasználatát. A kutatás a koloni nyelvjárás írott forrásaira és elektronikusan rögzített hangfelvételeire valamint adatközlők válaszára épül.